

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร¹

Factors Affecting Participation in Solid Waste Management

in Bang Rak District Bangkok.

นายณวัฒน์ ภมรนาค²

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาภัทต์ ศุภชลาสัย³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตบางรักกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม(questionnaire)เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในเขตบางรักกรุงเทพมหานครจำนวน 393คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยค่า Pearson correlation

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประชาชนในพื้นที่เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีรายได้ ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท มีการรับรู้อาสาสมัคร 1-2 วัน/สัปดาห์ และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 1-5 ปี ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีประชาชนในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05และการศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่าความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร (Sig.=0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การจัดการขยะมูลฝอย

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตบางรักกรุงเทพมหานคร

² นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ที่ปรึกษาศึกษาอิสระ

Abstract

This research study on factors affecting participation in solid waste management in Bang Rak District, Bangkok. To study the level of participation in solid waste management of people in Bang Rak District Bangkok and to study the factors affecting participation in solid waste management of people in Bang Rak District, Bangkok. This research study The researcher used a questionnaire as a tool to collect data from The sample group was 393 people in Bang Rak, Bangkok The research instrument used a statistical questionnaire used to analyze the data. These were frequency, percentage, mean, standard deviation, and intervariable difference analysis using t-test, One-Way Analysis of Variance: One-Way ANOVA, and The Pearson correlation

was analyzed. The personal factors of the sample group found that people in Bang Rak area Bangkok found that most of them were female. Under 20 years of age with education below a bachelor's degree Have their own business / trade with a monthly income of 20,001-30,000 baht a perception 1-2 days/week for a period of 1-5 years living in the analysis. Knowledge and understanding of solid waste management found that most of the respondents had knowledge and understanding of waste management. Fuzz is at a high level. The results of the analysis of the level of participation in solid waste management in Bang Rak District Bangkok Overall, at a high level and the hypothesis testing results showed that the people in Bangrak area Bangkok with different gender, age, occupation and monthly income There are people in Bang Rak area. Bangkok overall different statistically significant at the 0.05 level and the relationship of Knowledge and understanding of solid waste management and participation in solid waste management of people in Bang Rak District The Bangkok Metropolitan Administration found that knowledge and understanding of solid waste management had a positive relationship with the participation in solid waste management of people in Bang Rak District. Bangkok (Sig. = 0.000) with statistical significance at 0.01 level.

Keywords: Participation, Solid Waste Management

บทนำ

ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดวิกฤติการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่สร้างผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์อันสืบเนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนประชากรการขยายตัวของชุมชนเมืองและความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยีการใช้วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ซึ่งปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานไทยในภาครัฐสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องเชื่อมโยงไปสู่ประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ

ทั้งนี้ในส่วนของกรุงเทพมหานครก็จะมีจำนวนขยะมูลฝอยที่หนาแน่นที่เกิดขึ้นในแต่ละวันเขตบางรัก โดยมีประชากรทั้งหมด 47,076 คน แยกเป็นชาย 22,121 คน หญิง 24,864 คนความหนาแน่นเฉลี่ยประมาณ 8,701 คน/ตารางกิโลเมตรเขตบางรักจึงตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นและจัดกิจกรรมโครงการรณรงค์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมภายใต้โครงการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำทิ้งภายในอาคารสำนักงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ในสำนักงานช่วยกันลดขยะมูลฝอยช่วยกันคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อให้สอดคล้องตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร และปฏิบัติราชการกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2564 ยุทธศาสตร์การลดและควบคุมปริมาณมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมูลฝอยตั้งแต่แหล่งกำเนิดจนถึงการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการรวมถึงการให้ข้อมูลแก่ประชาชนในการกำจัดและคัดแยกขยะเพื่อเป็นความรู้ในการปฏิบัติให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นการบูรณาการทำงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางในระดับครัวเรือนอีกและคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภทเพื่อให้สามารถคัดแยกขยะมูลฝอยในชีวิตประจำวันจริงได้ส่งผลทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตบางรัก

กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่
3. เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอันชอบธรรมของทุกคนที่เราต้องเคารพให้การยอมรับและยกย่องโดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับการปรับปรุงวิถีชีวิตของเรา งานพัฒนาเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก เราจำเป็นต้องให้คนหมู่มากได้มีสิทธิ์มีเสียงในการแสดงออกว่าการมีส่วนร่วมได้มีผู้ให้ความหมายที่หลากหลายและมีความแตกต่างกันไปตามความเข้าใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งอาจมองทั้งในแง่ของแนวคิดหลักการและกระบวนการและวิธีการปฏิบัติ (นเรศ สงเคราะห์สุข 2541,10)

ลักษณะของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายระดับ

(จำเนียร วรรัตน์ ชัยพนธ์ , 2548 : 34) คือ

1. รับรู้และติดตามข่าวสาร
2. ร่วมกันปรึกษาหารือและวางแผน
3. ร่วมตัดสินใจ
4. ร่วมมือการดำเนินการ
5. ติดตามประเมินผล
6. ควบคุมและตรวจสอบ

หลักทั่วไปของการมีส่วนร่วม มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมให้และมีส่วนร่วมรับ (Contribution and Receive) ทุกคนจำมีฐานะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับต่อความสำเร็จของเมือง
2. การจูงใจ (Motivation) นำไปสู่การมีส่วนร่วมซึ่งมักจะเกิดขึ้นเมื่อเห็นว่าตนมีความสำคัญต่อเมือง
3. ความสัมพันธ์ (Relationship) ความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยเสริมสร้างพลังให้ภาคี ในระดับต่าง ๆ
4. ความเป็นผู้นำ (Leadership) สามารถเกิดขึ้นในทุกระดับและประชาชนทุกคนมี ศักยภาพที่จะกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเมือง
5. การพันธะรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) เป็นการยอมรับและเป็นแรงผลักดันให้ เกิดการมีส่วนร่วม
6. การสนับสนุน (Advocacy) เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดโอกาสที่สร้างสรรค์

แนวคิดเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

(1.) นิยามเกี่ยวกับขยะมูลฝอย มีผู้ให้ความหมายของ “ขยะมูลฝอย” ไว้ดังนี้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถานฉบับ พ.ศ. 2525) ได้ให้ความหมายของคำว่ามูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว หยากเยื่อ และขยะ หมายถึง หยากเยื่อ มูลฝอย (พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535) ให้คำจำกัดความของคำว่ามูลฝอย ไว้ดังนี้ มูลฝอย (Waste) หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภค ซึ่ง เสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้วบางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย (solid waste) มีผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษและ ทัศนะอุจาด มูลฝอย (Solid Waste) หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ หรือซากสัตว์รวมตลอดถึง สิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 : 3) ได้ให้ความหมายของคำว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็งซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ ทั้งจากการ บริโภค การผลิต การขบถาย การดำรงชีวิตและอื่น ๆ สิ่งปฏิกูล หมายถึง สิ่งสกปรกของสกปรก ของเน่าเปื่อย อุจจาระหรือปัสสาวะและหมายรวมถึงสิ่งอื่นใดซึ่งเป็นสิ่งโสโครกหรือมีกลิ่นเหม็น ขยะมูลฝอยหมายถึงสิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ และสัตว์ทั้งจาก บริโภค การผลิต การขบถาย การดำรงชีวิตและอื่น ๆ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548 : 80)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตบางรัก มีจำนวนทั้งหมด 5 แขวงจำนวนประชากร 47,076 คน (อ้างอิง:2561)

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตบางรัก คำนวณโดยสูตรของ Yamane (1973, pp.886-887) ผู้วิจัยกำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ระดับร้อยละ 95.0 ความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5.0 จากสูตรดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป โดยเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และเติมคำช่องว่างที่กำหนดให้

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเป็นลักษณะแบบเลือกตอบ (ใช่ หรือ ไม่ใช่) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเป็นลักษณะแบบสอบถามที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบไม่ทดลอง (Non-Experimental Design) เป็นการวิจัยที่มีการศึกษาตามสภาพที่เป็นไปตามธรรมชาติ โดยไม่มีการจัดกระทำหรือควบคุมตัวแปรใด ๆ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามแบบวิจัยตัดขวาง (Cross sectional studies) คือเป็นการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเพียงครั้งเดียว โดยใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวนทั้งสิ้น 396ชุด มาดำเนินการวิเคราะห์และใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. การจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (เพศ, อายุ, อาชีพ, ระดับการศึกษา)
2. การรับรู้
3. พฤติกรรม
4. ทักษะคติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

1. ด้านการรับรู้
2. ด้านการร่วมคิดและแสดงความคิดเห็น
3. ด้านการร่วมพิจารณาและตัดสินใจ
4. ด้านการร่วมดำเนินการ
5. ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล
6. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์

สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ประชาชนในพื้นที่เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 65.7 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 มีรายได้ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 มีการรับรู้ข่าวสาร 1-2 วัน/สัปดาห์ จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 1-5 ปี จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากจำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 85.4 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 เมื่อจำแนกพิจารณาเป็นข้อเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยพบว่าประเด็นคำถามที่วิศวกรตอบถูกมาก และน้อยพบว่าข้อที่มีผู้ตอบแบบสอบถามถูกมากที่สุดในข้อ 3 ได้แก่ ขยะเปียก หมายถึง เศษอาหาร เศษผักและผลไม้ จำนวน 348 คน คิดเป็นร้อยละ 87.9 และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ ข้อ 6 ได้แก่ การเผาขยะมูลฝอยทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.7

3. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.698 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีการประชาสัมพันธ์การจัดการขยะมูลฝอยจากชุมชนรองมาคือการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนการมีส่วนร่วมในการประชุมและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในชุมชนการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทิศทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนการได้รับประโยชน์จาการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีภายในชุมชนและการติดตามผลจากการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชนตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐานสมมติฐานที่ 1. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

สรุปผลได้ดังนี้

ประชาชนเพศชายและประชาชนเพศหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีระดับอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีระดับการรับรู้ข่าวสารแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีระดับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2: ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตบางรักกรุงเทพมหานครผลการศึกษพบว่าความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของ ประชาชนในเขตบางรักกรุงเทพมหานคร (Sig.=0.000) อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตบางรักกรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนในเขตบางรักกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวมในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การจัดการขยะมูลฝอยจากชุมชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนได้ร่วมประชุมและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในชุมชนกำหนดนโยบายและทิศทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนทำให้ได้รับประโยชน์จากการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีภายในชุมชนและมีการติดตามผลจากการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษพานิชกุล (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการปัญหา สิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาล นครเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าชุมชนมีบทบาทความเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่โดยการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีการคัดเลือกและจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนและจัดประชุมร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชนมีการดำเนินการจัดการแก้ปัญหาาร่วมกันแต่เป็นการดำเนินการกันเองภายในชุมชนและสอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ ช่วงเวฬุวรรณ (2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตออำเภอเขาสมิงจังหวัดตราดผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหาร ส่วนตำบลสะตอ อำเภอ เขาสมิง จังหวัดตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตบางรักกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีประชาชนในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกณรงค์ ขวดแก้ว (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ สิ่งแวดล้อมบ้านสันทรายพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เพศ อายุ การเป็นสมาชิกกลุ่ม แกนนำที่เข้มแข็ง มีความสามารถ และความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกล้วนมีบทบาทสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรชัย นวลเพ็ญ (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จากการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดในภาพรวม พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์

กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร (Sig.=0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับขยะและวิธีการบริการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นอย่างดีแล้วนั้นย่อมส่งผลให้ประชาชนเกิดความรู้สึกตื่นตัวและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของกานแก้ว ปัญญาไทย (2554) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและมีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับสูง ชุมชนสามารถคัดแยกขยะการนำขยะไปใช้ประโยชน์ มีพฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนของชุมชน โดยการคัดแยกขยะ มีการกำชับสมาชิกในครอบครัวคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ขยะเปียกจะบรรจุทิ้งลงถังเทศบาล ขยะแห้งบางส่วนนำไปกำจัดโดยการเผา ขยะรีไซเคิลเก็บรวบรวมไว้เพื่อขาย บางส่วนนำกลับมาใช้ใหม่ พฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนอย่างถูก ต้องอยู่ในระดับสูง และความรู้ความเข้าใจของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาขยะกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในด้านต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมสมาน อาชารัฐ (2548) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนขาดความรู้ในการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และขาดการรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการให้บริการจัดการด้านขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง สำหรับโครงการนำร่องเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนที่จัดทำขึ้น มีผลทำให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการขยะมูลฝอย และการคัดแยกขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ตลอดจนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้ในเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างแท้จริง
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการกำหนดนโยบายสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้กับหมู่บ้านหรือชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ดูแลร่วมกับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้มีการจัดการขยะอย่างครบวงจรและกำจัดตามหลักสุขาภิบาล
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดเก็บและยังเป็นการลดปริมาณของขยะ

มูลฝอยลงได้ด้วย โดยการสื่อสารทางเสียงตามสาย/หออกระจายข่าวของหมู่บ้าน ป้ายโฆษณาตามสถานที่ต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์โดยผ่านสมาชิกกลุ่มทางสังคม เจ้าหน้าที่เทศบาล และผู้นำชุมชนมีเป็นส่วนสำคัญ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. มีการฝึกจัดอบรมแก่ผู้นำชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจและพร้อมที่จะเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะ

2. การให้ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยหรือสิ่งแวล้อมในชุมชนควรเน้นการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเป็นหลัก อย่างถูกวิธีและถูกต้อง เช่น การจัดการอบรม การประชาสัมพันธ์ทางหออกระจายข่าว หรือการจัดทำป้ายประกาศโดยเจ้าหน้าที่เทศบาล และผู้นำชุมชนมีเป็นส่วนสำคัญ

3. มีการส่งเสริมให้บุคลากรมีบทบาทในหมู่บ้านและชุมชนในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชน

4. มีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้นำตลอดจนประชาชนด้วยการฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย รวมทั้งเพิ่มเครือข่ายการจัดการขยะของชุมชนในตำบล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงผลกระทบของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับจากปัญหาด้านขยะมูลฝอย

2. ควรมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของการจัดการขยะมูลฝอย โดยแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานตามความเหมาะสมกับการจัดการขยะมูลฝอย

3. ควรศึกษาหาแนวทางความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงหน่วยงานอื่น ๆ เกี่ยวกับรูปแบบในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อใช้ในการวางแผนดำเนินงานโดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและเป็นการแบ่งงานกันทำพร้อมทั้งในการลดค่าใช้จ่าย

เอกสารอ้างอิง

- ชุติมา ตู้นาราง. (2554) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการ
มูลฝอยชุมชนในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ
- ประภาพร แก่นจันทร์ และคณะ. (2558) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี
- สุธาสินี บุญญมากและคณะ. (2559) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกแหล่ง ขยะมูลฝอย
ในครัวเรือน ตำบลปรังมะเตือ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม
- ปณททัย โมทาลี. (2564) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่
- เกวลี ไตรมิตรวิทยากุล. (2564) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาล
ตำบล โพรงมะเตือ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม